

ČESKÁ KINEMATOGRRAFIE 1945-1959

Vhled do prvních let

- **dekret č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu**, až do roku 1993 tvořil svébytný právní rámec pro kinematografii - vztahoval se k provozování filmových ateliérů, výrobě filmů, laboratornímu zpracování filmů, půjčování filmů, jejich veřejnému promítání, k dovozu a vývozu pro celé území Čs. republiky
 - ← snahy o centralizaci filmového oboru jsou mnohem starší (od poloviny 30. let) →
 - plány z doby okupace
 - v první etapě (cca 1940-43) schůzky intelektuálů okolo Československé filmové společnosti, krystalizace nápadů, návrhy předány londýnskému a moskevskému centru
 - v druhé etapě (cca 1943-45) mezi odborníky filmového oboru konkretizace návrhů na poválečné uspořádání a převzetí celé infrastruktury
- po roce 1945 kinematografie spadá do resortu ministerstva informací (Václav Kopecký)
- 23. května 1945 (výnos č.j. 80008/45) Václav Kopecký jmenuje prozatímní zplnomocněnce řídící jednotlivé odbory filmové práce
 - filmové laboratoře a ateliéry: Ladislav Kolda (nahrazen Janem Stalichem 15. června 45)
 - státní výroba filmů: Vladimír Kabelík
 - státní půjčovna: Alois Fiala
 - státní kina: Emil Sirotek
 - vývoz a dovoz: Jindřich Elbl
 - Čs. filmová kronika (filmový týdeník): František Papoušek
 - Čs. ústředí pro kinofikaci: František Pilát
 - Československý filmový ústav: Jan Hejman
- pod ministerstvem zaveden kinematografický odbor (vedoucím Vítězslav Nezval)
- spisovatelé jako záruka umělecky hodnotné tvorby, členy dramaturgických složek: František Halas, Marie Pujmanová, Karel Nový, Václav Řezáč, Ivan Olbracht, Jan Drda aj.
- model kompletního zestátnění měl své nerealizované alternativy:
 - a) *návrh dekretu "o přechodné úpravě věcí filmových"* (květen 1944, Benešova exilová vláda v Londýně) - stát na přechodnou dobu po skončení války převezme všechny licence na provozování kin a postará se o dovoz a distribuci filmů; dojde ke zřízení samostatných družstevních podniků, samostatných pro ateliéry, pro filmovou výrobu a kina
 - b) *koncepte Miloše Havla* - akciová společnost s 51% účastí státu
- nové podmínky - postupná centralizace do Československého státního filmu /1948/ (vznik z původní Čs. filmové společnosti), rozšíření sítě kin, dobudování technického zázemí, zřízení dramaturgických kontrolních orgánů
- proměny uspořádání dramaturgie čs. filmu
- 1946-1949 výběr a schvalování námětů, filmových povídek a scénářů, dva orgány: 1. Filmový umělecký sbor / FIUS (umělecké hledisko), 2. tzv. státní filmová dramaturgie (kulturně-politické hledisko)
- 1949 změna: rozpuštěn FIUS, nahrazen Filmovou radou - nad ní dále Kulturní rada (nejvyšší orgán ÚV KSČ pro oblast kultury, osvěty, školství atp.)
- okolnosti Února 1948**, dopad v rámci kinematografie a dění v kulturní oblasti
 - převzetí moci ve státu komunistickou stranou
 - na Sjezdu národní kultury (10. a 11. dubna 1948) - nové uspořádání dohledu nad kulturními oblastmi v rámci ministerstva informací, ministerstva školství a kulturně-propagačního oddělení ÚV KSČ
 - klíčovými osobnostmi pro následující období: Václav Kopecký (MI), Ladislav Štoll, Zdeněk Nejedlý, Gustav Bareš
 - první programové úkoly: budovat socialistickou kulturu ve smyslu ždanovovských tezí, provést revizi kulturního dědictví, reinterpretovat dosavadní hodnoty české kultury
 - září 48, vyhlášení ostrého kurzu - akcent na společenské funkce kultury, její výchovný význam, optimismus, aktuálnost, závislost na vládnoucí ideologii
 - konec roku 1948, druhá vlna čistek - nové rušení organizací a periodik

x nicméně režim potřeboval tři roky, aby prostoupil všechny sféry kulturního života a byl schopen plné kontroly obsahu umělecké tvorby, její řízení distribuce a propagace - tzn. postupné reorganizace

období po Únoru (1950-1953)

- zásady kulturně-osvětové politiky dozrály 1950 (klíčovou konferencí osvětových pracovníků českých zemí na podzim 1949)
- formulována komplexní kulturně-politická směrnice pro všechny obory umění - proslulá přednáška Ladislava Štolla „*Třicet let bojů za českou socialistickou poezii*“ (plenární zasedání Svazu spisovatelů v lednu 1950)
- tzv. *Rezoluce o filmu* z dubna 1950 (též *Dubnová rezoluce*) - apel na novou tematiku, zásady ideovosti a aktuálnosti
- reorganizace na jaře 1950 přinesla (↑) utužení ideové kontroly, upevnění byrokracie filmové výroby, unifikace filmové tvorby z hlediska tematiky a ideologického zaměření, eliminace západních filmů z kin, preference sovětských snímků, pokles návštěvnosti, zadržování výroby

K některým pounorovým organizačním změnám

vznik Čs. státního filmu (ČSF) z Čs. filmové společnosti

- Filmové studio Barrandov · Krátký film (Zpravodajský film, Dokumentární film, Výukový film, Studio populárně-vědeckých filmů, Studio animovaných filmů) · Filmové studio Gottwaldov · Ústřední půjčovna filmů · Filmové laboratoře · Čs. filmexport · Filmový průmysl · Čs. filmový ústav
- *vedle ČSF pak byla druhým subjektem v kinematografii Organizace filmové distribuce, do níž patřil Filmový podnik hl.m. Prahy*

vznik Filmové rady (funguje od r. 1949, místo FIUS)

- zástupci ministerstva informací, Ústřední rady odborů, Svazu čs. mládeže, armády, bezpečnosti, vědy, denního tisku, kritiky, zemědělství, sociální péče, ... (oproti dřívější kulturně-umělecké veřejnosti v případě FIUS) - úkol: původně příprava tematických plánů (soupis námětů, scénářů)
- místo státní dramaturgie ústřední dramaturgie, členy šéfové tvůrčích kolektivů FS Barrandov - úkol: praktická dramaturgie (schvalování)

reorganizační kroky v roce 1950

- prověrka tvůrčích kolektivů roku 1950 (pokynem Filmové rady), snaha napravit podíl tzv. nové tematiky (viz socialistický realismus) ve filmové tvorbě
- výrobu filmů nezajišťují tvůrčí kolektivy, ale kmenová skupina scenáristů s hlavním podílem na dramaturgické práci, tzn.: všechny tvůrčí kolektivy zrušeny, úsek dramaturgie přebudován na scenáristické oddělení Studia uměleckých filmů při Kulturním vedení ústřední dramaturgie (KVÚD) - složka ústřední dramaturgie, KVÚD mělo krom řízení dramaturgie převzít i organizaci produkce (za účelem zpružnění výroby)

Filmová tvorba poválečného období

- generační spektrum tvůrců
 - kontinuita: Otakar Vávra, Václav Krška
 - noví tvůrci: Jiří Krejčík, Jiří Weiss, Alfréd Radok, Kadár + Klos
 - nejmladší generace nastupující v druhé polovině 50. let: Ladislav Helge, Vojtěch Jasný, Karel Kachyňa, František Vlácil, Zdeněk Brynych
- 1946 založení FAMU
- problém s obnovováním výroby po osvobození
- první československé premiéry až v prosinci 1945 (*Rozina sebranec*, Otakar Vávra)

/ 1947 a 1948 /

1. *tematická linka: problémy přítomného (nedávno minulého) času*

Ves v pohraničí (Jiří Krejčík, 1948), Návrat domů (Martin Frič, 1948), Daleká cesta (Alfréd Radok, 1949)

2. *tematická linka: inspirace v literatuře*

Týden v tichém domě (Jiří Krejčík, 1947), Krakatit (Otokar Vávra, 1948), Siréna (Karel Steklý, 1947)

filmová tvorba po roce 1948

- zbrzdění rozběhnutých tendencí, nikoli ale „nárazem“ (dobíhání rozpracovaných realizací)
- kritika nových filmů (*Svědomy, Daleká cesta*)
- rekonstrukce v dramaturgii, přihlášení k metodě socialistického realismu (viz rezoluce o filmu z dubna 1950)
- veseloherňácké agitky - návaznost na určitý konkrétní budovatelský elán, východisko v různých celostátních kampaních (např. „70 000 z administrativy do výroby“, nábor pracovních sil z vesnice do průmyslu, nábor do dolů, propagace zlepšovatelského hnutí), schéma: idea socialistického soutěžení, happy-end, odhalení nepřítele režimu, zlepšení
- filmy s prvky špionážního dramatu - *Únos* (Kadár + Klos, 1952)
- filmy s historickou tematikou - východiskem obraz českých dějin vytvořený českými vlastenci 19. století (vrcholem husitství a národní obrození, největší úpadek v době pobělohorské) - jiráskovská akce v kinematografii, klíčovou Vávrova tzv. *husitská trilogie* (*Jan Hus, Jan Žižka, Proti všem*)
- filmy životopisného žánru - Václav Krška: *Mikoláš Aleš* (1951), *Mladá Léta* (1952), *Z mého života* (1955)
- dlouhodobě atraktivní filmy s prvky dobové ideologie - Martin Frič: *Pytláková schovanka* (1949), *Císařův pekař a Pekařův císař* (1951)

x polovina 50. let: odeznívání budovatelské éry, obrat k otázkám soukromého života (Kadár + Klos: *Tam na konečné*, Zbyněk Brynych: *Žižkovská romance*)

rezoluce o filmu z roku 1950 a nové umělecké metody

- zpracovávat hlavní problémy současného období: poměr dělnické třídy k práci (údernictví, socialistické soutěžení), heroismus dělnické třídy při výstavbě hospodářství, přechod k družstevnímu zemědělství, přeměna vesnice na cestě k socialismu, práce dělníků v průmyslu a zvyšování úrovně života, boj s třídním nepřítelem
- funkcí filmu: pomáhat člověku v životě, vychovávat ho
- význam historického filmu: „mluvit k dnešnímu člověku srozumitelně o myšlenkách, za něž bojoval náš lid v minulosti a které uskutečňuje dnes a i do budoucna jej posilují“ + „zobrazovat boj dělnické třídy proti kapitalismu a slavnou úlohu, kterou v tomto boji sehrála komunistická strana, iniciátorka tohoto vítězného dějinného zápasu“
- náznaky nových tendencí ve filmové tvorbě po roce 1956 - uvolnění, témata každodennosti: *Tam na konečné* (Kadár + Klos, 1957), *Žižkovská romance* (Zbyněk Brynych, 1958), *Touha* (Vojtěch Jasný, 1958)

Předpoklady změn 2. poloviny 50. let

- rok 1953 - smrt J. V. Stalina a Klementa Gottwalda
- prezidentem Antonín Zápotocký
- měnová reforma (zrušení lístkového systému, zavedení volného trhu)
- politika tzv. Nového kurzu (zpochybnění Gottwalda, kritika represivních tendencí / „viníkem“ Rudolf Slánský / nařízení SSSR, ústup od preferencí těžkého průmyslu, liberalizace zemědělské politiky, program zvyšování životní úrovně: zlepšit zásobování potravinami a spotřebním zbožím, snížit ceny, zlepšit službu)

ve filmu:

- nové koncepce tematického plánu (agitky přehodnocovány, útoky k historickým tématům), poklesla produkce filmů se současnou tematikou
- pozvolný nárůst návštěvnosti
- kritika vedení ČSF po 9. sjezdu KSČ v červnu 1954 – nahrazení ředitele Oldřicha Macháčka Jiřím Markem
→ obecné přínosy „nového kurzu“ v kulturní oblasti →
- oživení kulturních styků (i se západními státy), př. poměr filmů na MFF v Karlových Varech (soc:záp:ost = 11:8:10)
- klesá význam tradiční cenzury, zaniká cenzurní sbor kinematografický x 1953 vzniká Hlavní správa tiskového dohledu (centrální orgán, agilní ale i v dohledu nad kinematografií - kontroluje již scénáře, nikoli jen výsledné filmy)

1956

- 20. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu, kritika tzv. Stalinova kultu osobnosti
- v Československu revize uplynulých 8 let budování socialismu, pochybnosti, kritika praxe kulturní politiky - 2. sjezd Svazu čs. spisovatelů (22. až 29. dubna 1956), nejzásadnější projev liberalizačních snah

decentralizační opatření

- specifikována na celostátní konferenci KSČ v červnu 1956
- 1. ledna 1956 Československý státní film rozčleněn na 6 základních samostatně hospodařících organizací: Studio hraných filmů, Krátký film, Ústřední půjčovna filmů (distribuce), Filmové laboratoře, Filmový průmysl, Filmoprojekt + samostatnou jednotku Ústředního ředitelství ČSF
- vládní **nařízení č.4/1957** z 16. ledna 1957: Československý státní film (jako instituce pod tímto názvem) zaniká, nahrazují jej 2 nové organizační útvary: 1. Hlavní správa Československého filmu pro české země při ministerstvu školství a kultury (v čele s Jiřím Markem)
2. krajské filmové podniky
- převedení provozu a správy kin dřívějšího ČSF na národní výbory (provedeno 1. dubna 1957)
- překonání recese návštěvnosti kin

vznik Čs. televize

- zkušební vysílání zahájeno 1. května 1953, pravidelné vysílání od února 1954
- prvním programovým a provozním ředitelem televizního studia Karel Kohout
- zprvu TV vysílala necelé 4 hodiny týdně ve třech dnech (v létě dvou)
- koncem roku 1953 rozšířeno na 4 dny, délka se dále prodlužuje → říjen 1955 již 6 dní v týdnu, 16 hodin celkem / od konce roku 1958 TV vysílala každý den (byť ne celý)
- politicko-zpravodajské pořady 20% času, umělecké 65%, pořady pro děti 15%
- TV studio Ostrava 1955, koncem roku 1956 též Bratislava
- rysy oživení po roce 1956 - silná politická motivace ke kritickému zkoumání reality
- *Škola otců* (Ladislav Helge, 1957), *Zde jsou lvi* (Václav Krška, 1958), *Tři přání* (Kadár + Klos, 1958)

1. festival československých filmů v Bánské Bystrici 1959

- vedení ČSF se v létě 1958 rozhodlo pořádat každoroční výběrovou přehlídku české a slovenské filmové tvorby
- každoroční hodnocení úrovně československé filmové tvorby a uměleckého snažení jednotlivých umělců, vyjasnění názorů mezi různými tvůrčími obory a stanovení úkolů pro další práci na poli kinematografie
- 1959 po festivalu
 - personálně proměněna umělecká rada jako poradní orgán ředitele FSB
 - odvolán ředitel FSB Eduard Hofman, nahrazen Josefem Veselým
 - odvolán ředitel Ústřední správy ČSF Jiří Marek, nahrazen Aloisem Poledňákem

ČESKÁ NOVÁ VLNA 1960-1969

- období, kdy českou kinematografii začíná sledovat cizina
- úspěchy na festivalech
- filmová výroba dotována státem
- ovšem nutnost vymáhat si tvůrčí nezávislost
- prvopočátky kulturního neklidu ovšem třeba hledat již na konci let padesátých, a to konkrétně v zahraničním úspěchu českých tvůrců na EXPO 1958 v Bruselu (*Laterna magika*, *Vynález zkázy*) a v utvoření nového prostoru pro nejmladší generaci tvůrců potlačením tvorby starší generace na festivalu v Bánské Bystrici
- dvoutvářnost počátku 60. let:
 - (1) červenec 1960 nová ústava, nový název státu - Československá socialistická republika, pacifizující tendence v reakci na berlínskou a karibskou krizi a hrozbu jaderné války
 - (2) stálý strašák Hlavní správy tiskového dohledu, hrozby zákazu činnosti, stíhání, zostření dohledu - kritika druhého programu *Laterny Magiky* (propuštění Radoka), Krška se po kritice *Zde jsou lvi* nikdy nevrátil k iluzivnosti, Helge se k tématu podle vlastního naturelu vrací až *Studem* (1967), Kadár s Klosem mají zákaz činnosti až do roku 1963
- ... rozpačité roky 1960-1962 ...
- stále obava z bánskobystrické direktivy: „orientovat se na náměty z rozhodujících úseků našeho společenského

přerodu a aktivní boj za socialistickou přeměnu společnosti, na nový morální profil našeho člověka“

- nedostatek látek, produkce nesmyslných titulů: *Rychlík do Ostravy* (Jaroslav Mach, 1960) apod.
- produkce prokomunistická: *Reportáž psaná na oprátce* (Jaroslav Balík, 1961) apod.
- pozoruhodnější tituly: *Holubice* (František Vláčil, 1960), *Přežil jsem svou smrt* (Vojtěch Jasný, 1960), *Vyšší princip* (Jiří Krejčík, 1960), *Transport z ráje* (Zbyněk Brynych, 1962) apod.

Nová generace

- odpor k tendenčnosti a kázání, ilustraci tezí, popisnosti, psychologickým schématům
- příběhy nestrojené, nevyumělkované x více bezprostřednosti, mnohoznačnosti
- ekonomicko-organizační faktory, částečné odbyrokratizování schvalovacího procesu
- první názny: *Strop* (Věra Chytilová), *Turista* (Evald Schorm), *Černobílá Sylva* (Jan Schmidt), *Sousto* (Jan Němec)
- rok 1963, filmy studentů FAMU na veřejnosti: *Konkurs* a *Černý Petr* (Miloš Forman), *Křik* (Jaromil Jireš), *Postava k podpírání* (Pavel Juráček, Jan Schmidt), *O něčem jiném* (Věra Chytilová), *Moravská Hellas* (Karel Vachek)
- vlivy - neorealismus, polská a maďarská černá škola, anglické free cinema, francouzská nová vlna, cinéma vérité, americký underground
- výhody - nezatížení minulostí předchozích generací (člověk a základní projevy jeho existence - banalita, ubohost, fádnota, život mimo společenskou strukturu)

celkově lze tvorbu 60. let rozdělit do dvou linií:

1. *směřuje k hlubší niternosti, abstraktnosti, poetičnosti* - nejrůznější deformační postupy (alegorie, hyperbola, ironie, groteska, parodie, satira)
2. *směřuje k přesnějšímu pozorování, větší autentičnosti* - posun k přírodopisu, zoologii, antropologii (abstraktní poetično x sociologie)

další historické okolnosti 60. let (cenzura)

- 1962 zrušena Ideově-umělecká rada FS Barrandov, nahrazena autonomními radami při jednotlivých tvůrčích skupinách
- zhroucení pětiletky, diskuse o ekonomické reformě, revize
- 1965 založen FITES (Svaz čs. filmových a televizních umělců), prostředníkem mezi umělci a mocenským aparátem
- kvas v jiných kulturních oblastech, podpora starších kolegů
- rozvolnění dohledu nad tvorbou
- kauza výpadu proti snímkům *O slavnosti a hostech* a *Sedmikrásky*
- interpelace poslance Jaroslava Pružince 17. května 1967:

„Ptejte se Němce a Chytilové, jaké pracovní, politické, zábavné poučení přinesou tyto zmetky pracujícím lidu v továrnách, na polích, na stavbách a na ostatních pracovištích.

Ptáme se těchto dvou kulturních pracovníků, jak dlouho budou ještě všem poctivě pracujícím otravovat život, jak dlouho budou ještě šlapat po socialistických vymoženostech, jak dlouho si budou hrát s nervy dělníků a rolníků vůbec. Platíme tu královské peníze vnitřním nepřátelům, necháváme je šlapat a ničit.

Vyzýváme všechny zodpovědné orgány, aby se tím zabývaly a nedopustily, aby nám několik jednotlivců v kulturním životě, kterým rozumí zase jen pár jednotlivců a pro které socialismus nebudujeme, ztrpčovalo život.“

- další restrikce - zákazy scénářů Evalda Schorma, Jaromila Jireše, Pavla Juráčka → otevřený dopis ministru kultury a informací Karlu Hoffmannovi, přednesený na 4. sjezdu čs. spisovatelů (27. až 29. června 1967) Václavem Havlem - projev J. Pružince označen za projev ohrožení základních občanských práv a svobod

„Domníváme se, že v historii československé kultury neexistuje případ, v němž by Národní shromáždění bylo vyzýváno k zákazu uměleckého díla. Ani za buržoazní republiky, ani za dob nejtěžších stalinských deformací veřejného života nedošlo k takto brutální výzvě dávající do souvislosti existenci uměleckého díla s odpovědností ministra národní obrany a posláním Pohraniční stáze. Vystoupením poslance Pružince vzniká nebezpečí legalizace pogromistických nálad vůči tvůrčí inteligenci. Důsledky těchto tendencí byly vždy hanbou každého národa. Nenormální situace vytvářená v posledních měsících kolem československé kinematografie začíná postupně znemožňovat tvůrčí práci,

omezuje realizaci tvůrčích programů v samém jejich začátku a některé autory posléze vylučuje z tvorby vůbec ...

Proto kategoricky odmítáme projev poslance Pružince a upozorňujeme na nebezpečí ohrožení základních občanských svobod a práv, jejichž nedílnou součástí je možnost svobodného uměleckého projevu.“ (podepsáni: Hynek Bočan, Miloš Forman, Juraj Herz, Věra Chytilová, Jaromil Jireš, Pavel Juráček, Antonín Máša, Jiří Menzel, Jan Němec, Ivan Passer, Evald Schorm, Jan Schmidt, Peter Solan, Štefan Uher)

Žánrové rozvrstvení tvorby 60. let (přehled)

- Film jako zrcadlo společnosti a prostředek její nápravy - Jasný, Kachyňa, Schorm, Kadár + Klos
- Film pravda - Forman, *O něčem jiném*, *Křik*, *Intimní osvětlení*
- Poetický film, absurdní groteska - Chytilová, Němec, *Hotel pro cizince*, *Valérie a týden divů*
- Téma 2. sv. války - *Transport z ráje*, *Démanty noci*, *Ať žije republika*
- Komédie a veselohry - *Limonádový Joe*, *Starci na chmelu*, *Kdyby tisíc klarinetů*, *Bílá paní*, Menzel
- Historický film - *Spanilá jízda*, Vlácil
- Psychologický film - Kachyňa
- Vědecko-fantastický film - *Ikarie XB-1*, *Konec srpna v hotelu Ozon*

film jako zrcadlo společnosti a prostředek její nápravy

- v důsledku dojmu duchovní a morální vyprázdňenosti předchozí dekády
- různá podoba vyjádření: absurdní anekdota (*Postava k podpírání*), morálně-politické drama (*Každý den odvahu*), quasi-pohádka (*Až přijde kocour*)

- tvůrci: Vojtěch Jasný, Pavel Juráček, Kadár-Klos, Ladislav Helge, Evald Schorm, Antonín Máša, Hynek Bočan

nový přístup k politické tematice, tři snímky z roku 1967

Noc nevěsty (Karel Kachyňa), *Stud* (Ladislav Helge), *Tri dcéry* (Štefan Uher)

osobnost Otakara Vávry v 60. letech

objev Františka Hrubína - *Srpnová neděle* (1960), *Zlatá reneta* (1965), *Romance pro křídlovku* (1966)

film pravda

- tendence k realismu, civilismu, každodennosti, nezprostředkovanosti
- práce s neherci, přirozeným osvětlením, natáčení v exteriérech, dokumentaristické postupy
- minimalizován úhel pohledu, role vypravěče, ne-klasické typy záběrů, demytizace (např. partyzánství), potlačení umělé dramatizace (čas plyne jakoby reálně), zobrazování ne-dramatických aspektů života, významný princip náhody
- Miloš Forman: *Konkurs*, *Lásky jedné plavovlásky*, *Černý Petr* | Věra Chytilová: *O něčem jiném* | Jaromil Jireš: *Křik* | Ivan Passer: *Intimní osvětlení* | Jaroslav Papoušek: *Nejkrásnější věk*, *Ecce Homo Homolka*

poetický film

- souběžně s přímou, objektivní, vysloveně realistickou linií x linie nepřímá, vyznačující se: barvitějším jazykem, abstraktnějším vztahem ke skutečnosti
- tvorba poetická, metaforická, s prostředky pestřejší výrazové škály od podobenství, symbolu, alegorie, groteskního a parodického zveličení až k fantasknu
- Štefan Uher: *Slnko v síti*, *Panna zázračnica*, *Génius* | Věra Chytilová: *Sedmikrásky*, *Ovoce stromů rajských jíme* | Jan Němec: *O slavnosti a hostech*, *Mučedníci lásky* | Antonín Máša: *Hotel pro cizince* | Juraj Jakubisko: *Kristove roky*, *Zbehovia a pútnici* | Jaromil Jireš: *Valérie a týden divů*

filmy s tematikou II. světové války

Zbyněk Brynych: *Transport z ráje* | Jan Němec: *Démanty noci* | Karel Kachyňa: *Ať žije republika!* | Kadár + Klos: *Smrt si říká Engelchen* | další okupační dramata dle Arnošta Lustiga - Antonín Moskalyk: *Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou*, *Dita Saxová*

komediální tvorba 60. let, muzikálová linie

Pavel Hobl: *Máte doma lva* | Ladislav Rychman: *Starci na chmelu* | Oldřich Lipský: *Limonádový Joe aneb Koňská opera* | Roháč a Svitáček: *Kdyby tisíc klarinetů*

komedie s tragickými prvky

Juraj Herz: *Spalovač mrtvol* | Jiří Menzel: *Ostře sledované vlaky* | Evald Schorm: *Farářův konec*

specifický příklad komedie inspirované komiksem

Václav Vorlíček: *Kdo chce zabít Jessii?*

historický film 60. let

Oldřich Daněk: *Spanilá jízda, Královský omyl* | Hynek Bočan: *Čest a sláva* | František Vlácil: *Ďáblova past, Marketa Lazarová, Údolí včel* | Otakar Vávra: *Kladivo na čarodějnice*

psychologický film

Karel Kachyňa: série počátku 60. let - *Pouta, Trápení, Závrať, Naděje, Vysoká zed'* | Zbyněk Brynych: *Souhvězdí panny* | Juraj Herz: *Znamení Raka*

vědeckofantastický film

krátké či středometrážní filmy Jaroslav Balík: *Blbec z Xeenemünde, Tarzanova smrt* | Jindřich Polák: *Ikarie XB1* | Pavel Hobl: *Ztracená tvář* | Jan Schmidt: *Konec srpna v hotelu Ozon*

rok 1968

- režim se dostává do vleklé defenzivy a krize
- Pražské jaro, změna vládnoucí garnitury (odchází Novotný, přichází Dubček a Svoboda), zrušena cenzura ... srpen 1968 ukončil veškeré reformní snahy
- do trezoru uzamčeny filmy jako *Kladivo na čarodějnice* nebo *Skřivánci na niti*, některé dokončeny po revoluci (např. *Pasták*), jiné zcela ztraceny (např. kolektivní projekt o politických vězňích)
- během prvních měsíců po srpnu 1968 byly ještě dokončeny filmy *Spalovač mrtvol* a *Žert*
- na říjnových festivalech v Locarnu a Mannheimu upozorňovali režiséři Menzel a Juráček na politický vývoj v ČSR
- **dokumentace srpnových událostí:** *Oratorium pro Prahu*, záběry z okupované Prahy s anglickým komentářem Jiřího Voskovce | *Zmatek*, surový materiál uložený za normalizace ve Filmovém archivu, po revoluci sestříhán na krátký dokumentární film

ČESKÝ FILM ZA NORMALIZACE 1969-1989

- počátek: nástup Gustáva Husáka do funkce prvního tajemníka KSČ, duben 1969
- revize dění v 60. letech →
 - etapa chápána jako krizové období, nutnost zásadní proměny (ve straně i společnosti), čistky mezi členy KSČ, návrat normativních nařízení (socialistický realismus atp.)
 - tvorba nové vlny odsouzena, postihy filmů
 - byl zrušen FITES, novou, nahrazující institucí Svaz českých dramatických umělců
 - ustavení nových tvůrčích skupin z prověřených pracovníků
 - ústřední ředitel ČSF Jiří Purš, ústřední dramaturg Barrandova Ludvík Toman, klíčovým kritikem Jan Kliment (Rudé právo)

pracovní podmínky

- možnosti tvůrců:
 - a) přihlásit se k normalizační politice (Steklý, Sequens, Čech, Balík, Kachlík, Vávra, Brynych, Lipský, Vorlíček)
 - b) vykoupit se ideologicky angažovaným filmem, distancovat se od předchozí tvorby

bez přerušení pokračovali - Jireš, Kachyňa, Herz

pauza a návrat - Menzel, Bočan

uplatnění v dětské tvorbě a návrat - Máša, Schmidt, Sirový

kontinuita autorské tvorby - Chytilová

odmlčení - Vachek

exil - Forman, Passer, Jasný, Kadár, Němec

konec tvorby - Juráček, Helge

situace ve výrobě a distribuci

- součást socialistického filmového trhu: vliv na nabídku v kinech, koprodukční projekty
- výroba kolem 30 filmů ročně
- premiér cca 200 ročně - v kinech převládá domácí produkce (cca 1/3), dále SSSR a socialistické země x pouze cca 1/4 nabídky tvoří USA (velmi málo) a západní Evropa (nesmělo přesáhnout 40%)
- návštěvnost USA+ZE více jak 50%, východní blok cca 1/5
- rozšiřování podílu širokoúhlých kin, kin na vesnici
- akce: MFF Karlovy Vary, Filmový festival pracujících, Festival českých a slovenských filmů

Vnitřní periodizace

1969-1971 roky konsolidace

1972-1977 ofenzivní normalizace

1977-1984 oživení

1984-1989 čas přestavby

Filmová tvorba let 1969-1989

členění podle Jaromíra Blažejovského, tři kategorie:

1. nadřazená oběma následujícím, tzv. "*filmy normalizačního období*", všechny, které byly vytvořeny
2. mezi nimi dále:
 - A. "*normalizační filmy*", ty, které byly více či méně poznamenány panující ideologií
 - B. "*filmy normalizující*", ty, které se na ideologii normalizace podílely ofenzivně

1969-1971, konsolidace

- doznívání 60. let x čistky
- ztracená generace debutantů (Ivan Renč, Ivan Balada, Drahomíra Vihanová, Vít Olmer)
- zajímavé počiny Juraje Herze: *Petrolejové lampy* (71), *Morgiana* (72)
- první normalizující filmy, rok 1971: *Klíč* (Vladimír Čech, 1971), *Člověk není sám* (Josef Mach, 1971)

1972-1977, ofenzivní normalizace

- vyzdvižení ideologické funkce tvorby nad funkcí estetickou, postupy socialistické estetiky 50. let
- otázka filmové dramaturgie - klíčovou fází výroby příprava námětu a scénáře, realizace (režie) podružná
- nastartování tzv. konsolidačního projektu - Jiří Purš:

"Zaměřit se na ztvárňování hlavních problémů našich současníků i závažných událostí našich národů, našeho dělnického a komunistického hnutí. V oblasti distribuce odstranit nerozumná diskriminační opatření vůči socialistickému filmu, zajistit, aby měl náš divák možnost seznámit se s nejlepšími díly světové kinematografie, rozvíjet kontakty s pokrokovými filmovými pracovníky celého světa."

vsuvka: úkoly nového vedení ČSF z r. 1969:

1. vyloučit vliv pravicově oportunistických jevů odstraněním z vedoucích míst v podnicích v Praze i Bratislavě
2. prověřit existující zásoby filmů, z distribuce vyřadit nevhodné
3. zhodnotit filmovou tvorbu za léta 1968-9 a rozhodnout o rozpracovaných filmech
4. obnovit přátelské vztahy se soc. kinematografiemi
5. provést reorganizaci dramaturgie FSB a studia na kolibě
6. zhodnotit dosavadní organizační strukturu celé kinematografie a vypracovat návrh nového uspořádání
7. na základě signálů o nedostatecích v některých oblastech čs. kinematografie si vyžádat prověrku ÚKLLK (ústřední komise lidové kontroly)
8. prověřit pořádání domácích a zahraničních přehlídek, zejména MFF Karlovy Vary
9. zajistit účast čs. filmu na 25. výročí vzniku ČSSR, 100. výročí narození Lenina a 25. výročí znárodnění
10. z hlediska stávajících politických potřeb provést reorganizaci a uspořádání krátkého filmu, zejm. v oblasti

zpravodajství a dokumentaristiky

11. zajistit plynulou výrobu celovečerních filmů pro rok 1969 a 1970

12. zajistit další technický a ekonomický rozvoj čs. kinematografie

dramaturgie po roce 1972

- nedůvěra v debutanty (úkoly nezadávány) → praxe povídkových filmů:

Profesoři za školou (Zbyněk Brynych, Milan Muchna, Vladimír Blažek, 1975)

Jak rodí chlap (Zdeněk Troška, Vladimír Drha, Jan Ekl, 1979)

Plaché příběhy (Dobroslav Zborník, Zdeněk Flídr, Tomáš Tintěra 1982)

Přátelé bermudského trojúhelníku (Václav Křístek, Jan Prokop, Petr Šícha, 1987)

kategorie dramaturgického hodnocení námětů:

1. filmy zjevně protisocialistické (nelze je nijak vhodně upravit a musejí být vyřazeny)

2. filmy, které obsahují různé invektivy a negativní stanoviska, ale jako celek nevyznívají záporně, po úpravách by mohly být zrealizovány

3. filmy, ve kterých nejsou vážnější ideové a kulturně politické nedostatky

preferovaná tematika:

- filmy měly "vychovat k socialistickému myšlení

- součástí jednání hrdinů - internacionalismus, dobrý poměr k práci, aktivní poměr ke společnosti a jejím potřebám

- odmítnout diverzní záměry jako tzv. filozofii moderního člověka - skepsi, pocity odcizení, bagatelizování úloh jednotlivce ve společnosti, negativismus k dosavadnímu socialistickému vývoji, sobecký individualismus

- cílem vytvářet filmy - které divákovi pomáhají orientovat se v problémech současnosti

- které pomáhají mladým chápat základy politiky státu i její konkrétní cíle

- přibližující divákovi boj dělnické třídy, komunistické strany a historii osvobození

- filmy zpracovávají nejprogresivnější díla naší národní kultury, životopisy vedoucích osobností naší historie

- filmy, které bojují proti antikomunismu a antisovětiismu

- filmy, které konkrétně odhalují budoucnost

film jako nástroj ilustrující roli KSČ v československých dějinách 20. století

Cesty mužů (Ivo Toman, 1972) | *Dny zrady-Sokolovo-Osvobození Prahy* (trilogie, Otakar Vávra, 73-75-76) | *Vítězný lid* (Vojtěch Trapl, 1977) | *Dvacátý devátý* (Antonín Kachlík, 1974) | *Kronika žhavého léta* (Jiří Sequens, 1973) |

Vysoká modrá zed' (Vladimír Čech, 1973)

ideologie v zábavných filmech

Hvězda padá vzhůru (Ladislav Rychman, 1974) | *Jakou barvu má láska* (Zbyněk Brynych, 1973) | *Romance za korunu* (Zbyněk Brynych, 1975)

zajímavé počiny

... a pozdravuji vlaštovky (Jaromil Jireš, 1972) | *Milenci v roce jedna* (Jaroslav Balík, 1973) | *Kdo hledá zlaté dno* (Jiří Menzel, 1974)

normalizační kinematografie, etapa oživení po roce 1977

- Charta 77

- větší prostor pro tvůrce etablované v 60. letech

př. Věra Chytilová - *Hra o jablko* (1976)

- další tvorba Chytilové (opět provokativní, tvoří, ale časté problémy s uvedením děl): *Panelstory, aneb jak se rodí sídliště* (1979) | *Kalamita* (1981) | *Faunovo velmi pozdní odpoledne* (1983) | *Praha, neklidné srdce Evropy* (1984) |

Vlčí bouda (1986) | *Šašek a královna* (1987) | *Kopytem sem, kopytem tam* (1988)

tvorba generace 60. let

Jiří Menzel - úsměvná, idealizující tvorba: *Na samotě u lesa* (1976) | *Báječní muži s klikou* (1978) | *Postřižiny* (1980) |

Vesničko má středisková (1985)

František Vlácil - *Dým bramborové natě* (1976) Hrušínský od 60. let poprvé na plátně | *Stíny horkého léta* (1977) | *Hadí jed* (1981) | *Stín kapradiny* (1985) | *Mág* (1987)

Juraj Herz - psychologická dramata, hororové, surrealistické i parodické prvky | *Den pro mou lásku* (1976) | *Panna a netvor + Deváté srdce* (1978) | *Zastihla mě noc* (1986)

Karel Kachyňa - návaznost na dřívější tvorbu (milostné zápletky, dospívání) | *Smrt mouchy* (1976) | *Setkání v červenci* (1978) | *Sestřičky* (1983) | *Dobré světlo* (1986) adaptace | *Lásky mezi kapkami deště* (1979) | adaptace Oty Pavla - *Zlatí úhoři, Smrt krásných srnců*

pokusy o filmovou subverzi

- snímky s podvratným podtextem, které režim nezakazuje
- univerzální příběhy (inspirace z dějin) - fungují jako alegorie či paralely
- příběh osudu umělce v nepříznivých podmínkách - *Božská Ema* (Krejčík)
- paralely s normalizačním útlakem českých intelektuálů - náměty z doby národního obrození: *Romaneto* (1980) + *Záchvěv strachu* (Jaroslav Soukup, 1983) | *Veronika* (Otakar Vávra, 1985)
- odkaz na pokrytectví režimních vůdců: *Signum laudis* (Martin Hollý, 1980)

debuty nové generace

Karel Smyczek - *Housata* (1979) | *Jen tak si trochu písknout* (1980) | *Sněženky a machři* (1982) | *Proč?* (1987) | *Sedm hladových* (1988)

Jiří Svoboda - *Dívka s mušlí* (1980) | *Schůzka se stíny* (1982) | *Zánik samoty Berhof* (1984)

Jaroslav Soukup - *Vítr v kapse* (1982)

Vladimír Drha - *Dneska přišel nový kluk* (1981)

Fero Fenič - *Džusový román* (1984)

režimem protěžovaní autoři

Jaroslav Balík - *Stín létajícího ptáčka* (1977) | *Zrcadlení* (1977) | *Atomová katedrála* (1984) | *Rytmus 1934* (1980) | *Šílený kankán* (1982)

Otakar Vávra - *Temné slunce* (1980) | *Putování Jana Amose* (1983)

komiální tvorba

tvůrčí dvojice Smoljak-Svěrák (nejplodnější období 1974-1989)

- v režii Lipského *Marečku, podejte mi pero* (1976)
- v režii Podskalského *Kulový blesk* (1978), *Trhák* (1980)
- samostatná režie *Vrchní prchni* (1980), *Jára Cimrman ležící spící* (1983)

tvorba Petra Schulhofa, Oldřicha Lipského, dvojice Vorlíček-Macourek

2. polovina 80. let, čas přestavby

- problémem období nové impulsy, částečné uvolnění, nicméně absence skutečně výrazných tvůrců i děl

pouze několik záblesků:

- první český nezávislý film (amatérská celovečerní produkce): *Pavučina* (Zdeněk Zaoral, 1982)
- *Dům pro dva* (Miloš Zábranský, 1987) | *Bony a klid* (Vít Olmer, 1987) | *Pražská pětka* (1988) | *Čas sluhů* (Irena Pavlásková, 1989) | *Jen pro rodinné záležitost* (Jiří Svoboda, 1989)

distribuce v 80. letech

- distribuce zastřešena Ústřední půjčovnou filmů (ÚPF, vznikla již v rámci reorganizace ČSF v roce 1957)
- příprava filmu k uvedení a marketing (filmy nevybírala a nenakupovala, nezajímalo ji uplatnění filmu v kinech)
- výběr prováděla Výběrová komise (vyjadřovala se řada oficiálních i neoficiálních autorit → komplikace)
- film schválený Výběrovou komisí přebíral Filmexport (instituce pro zahraniční obchod) – film koupil a předal ÚPF
- domácí filmy přicházely od „podniků filmové tvorby“ (Barrandov, Gottwaldov, Koliba)
- obchodními partnery ÚPF krajské filmové podniky - v regionech se jedná o programovací agentury, které dále jednají s provozovateli kin

provoz kin v 80. letech

- kina zřizována národními výbory (některá kina patřila odborům - ROH, nebo tělocvičným jednotám)
- často součástí víceúčelových zařízení
- vznikají „městské správy kin“, zaštiťující více kin ve městě - jednou z takových Filmový podnik Hl. města Prahy (přímý obchodní styk s ÚPF)
- nabídka filmů: 210 premiér ročně, „regulační princip“ (max 30% celkové nabídky z ne-socialistických zemí)

návštěvnost a tržby v 80. letech

- okolo 50 milionů diváků ročně / 550 tisíc představení ročně
- v roce 1989 se zastavil proces poklesu návštěvnosti probíhající od nástupu TV
- průměrné vstupné necelých 7 Kč
- skokový pokles návštěvnosti v roce 1990 - nové formy volnočasového využití
- změna také v divácky nejúspěšnějších filmech (české ustupují západní konkurenci)

OBDOBÍ PO ROCE 1989

- charakteristika nových poměrů -

- vývoj není strukturován vnějšími dobovými okolnostmi jako v dřívějších etapách / 2 dekády bez zásadnějších proměn struktury systému, pouze posuny
- problém s uchopením i ze strany historiků či kritiky - zpočátku reflektováno jako etapa hledání, očekávání, tvorba v provizorních podmínkách
- celková situace přerodu: politické, právní, ekonomické a technické pozadí filmové výroby
- po roce 1989: ČR se vrací k demokratickému společenskému uspořádání, k tržnímu hospodářství

- v oblasti kinematografie klíčovým **zákon č. 273/1993 Sb.** (15. října 1993) „**o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl**“ →

- ruší paragrafy dekretu č. 50/ 1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu
- legalizuje to, co se dělo už od roku 1990 (tři roky tedy jakoby ilegálně), tzn. pronikání soukromých firem do filmové výroby i distribuce (př. první celovečerní hraný film soukromé firmy Bonton a.s. *Tankový prapor*, premiéra 1991)
- uzavírá přívod státních peněz do kinematografické výroby, otevírá soukromý sektor (ÚŘ ČSF zaniklo do konce roku 1990, rozpadla se tak celá struktura státní kinematografie, včetně systému jejího financování)
- 1. července 1992 vzniká Státní fond pro podporu a rozvoj kinematografie - mezi příjmy fondu dotace ze státního rozpočtu (ty však mizivé) - reálně fond čerpá z příjmů z využití filmových děl natočených v letech 1965-91 a z korunového příplatku ke vstupence v kině

privatizace Barrandova

- proběhla v červnu 1992
- kauza rozebrána v rozhovorech v *Iluminaci 1/ 2007*, věnované českému filmu po roce 1989
- problém: privatizace schválena vládou, politici jako by se zřekli státního zájmu v oblasti kinematografie
- novým ředitelem Barrandova již před privatizací (1991) zvolen Václav Marhoul (vyhrál regulérní konkurz) - koncepce, s níž zvítězil a) zredukovat dluh (omezit výrobu, snížit počet zaměstnanců)
b) posunout aktivity FSB od výroby více k nabídce služeb (pronájem hal, natáčecí techniky, dabingového zařízení apod.)

privatizace vs. Václav Marhoul

- při vyhlášení privatizace Marhoul zakládá společnost Cinepont x paralelně protesty vůči záměru privatizace: Sdružení pro nadaci české filmové tvorby (Chytilová, Menzel, a jiní tvůrci) x mladší generace (Vorel, Renč, Michálek) podporují Cinepont
- 24. června 1992 Barrandov prodán Cinepontu za 514 milionů korun
- vlastnictví rozděleno mezi 24 akcionářů + stát, který vlastní tzv. zlatou akcii (funkce: zabránit možnosti využívat

barrandovské zázemí k jiným než filmovým účelům, zabránit prodeji studií do zahraničí)

- filmy z let 1965 až 1990: Barrandovu odebrána autorská práva, jejich využití v rámci Státního fondu pro p. a r. k.

další osudy Barrandova

- 1. ledna 1993 Cinepont přejmenován na AB Barrandov (rozvíjí pronájemskou činnost a podporuje též některé české projekty) - spory mezi akcionáři (některým vadila Marhoulova vize orientace na zahraničí, nové zakázky)
- výsledkem odvolání VM z funkce ředitele 6. dubna 1994
- nastupuje Jindřich Goetz (doposud ředitel ateliérů v Hostivaři)
- Marhoul následně odkupuje rozhodující podíl 51 % akcií - v říjnu 1994 získává dokonce 74 % akcií Barrandova díky spojení se společností 1. Silas a půjčce od Pragobanky, tzn. znovu 1. listopadu 1994 VM ředitelem (podíl akcií: 79 % - 1. Silas, 20 % VM, 1 % různí)
- 1996 se AB Barrandov stává společností holdingového typu
- vznik tří subjektů
 - Barrandov Studio (výrobní kapacity, servis, pronájmy)
 - Barrandov Biografía (produkce, distribuce, zahraniční prodej)
 - Barrandov Panorama (realitní a investorské aktivity)

po roce 1997

- Marhoul odvolán z funkce ředitele - od 1. Silas tehdy získává hlavní podíl akcií spol. Moravia Steel, označuje Marhoulovo hospodaření za špatné, ve vedoucí pozici Pavel Přerovský (manažer MS)
- Moravia Steel vlastní Barrandov dodnes (nyní klíčovou osobou Tomáš Chrenek, vedoucí dozorčí rady)
- zpočátku spekulace o zájmu společnosti o kinematografii, později však přece jen rozběhnutí výroby
- důsledky privatizace obecně → ústup státu, oslabení výroby, komercializace tvorby

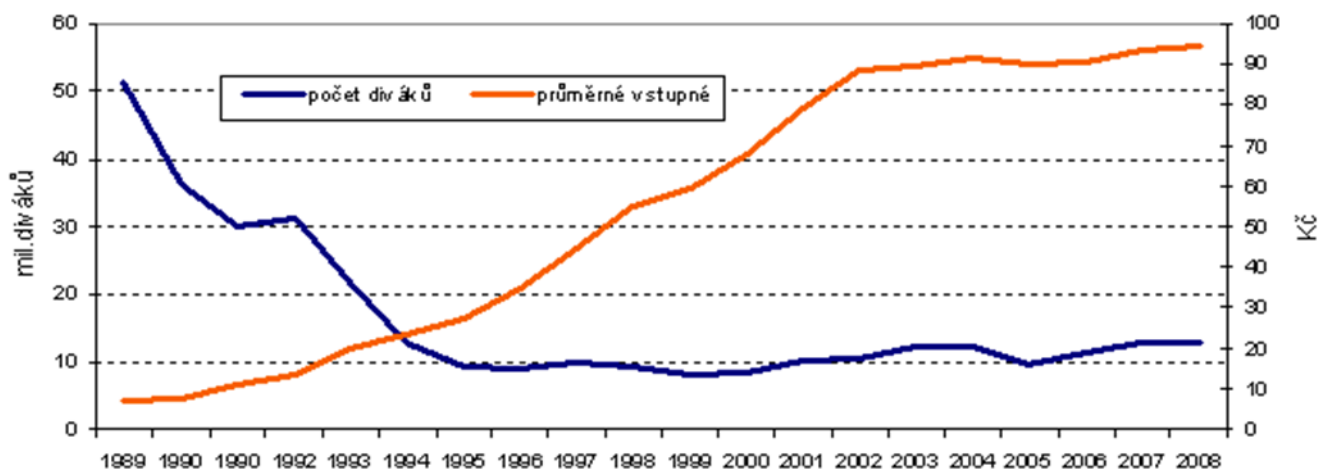
další změny

- namísto Ústřední půjčovny filmů vzniká r. 1991 Lucernafilm (vlastněná státem, postupně restrukturalizována)
- Krátký film plně privatizován, včetně celé filmotéky, momentálně nevyrábí
- FS Gottwaldov privatizován v klidu, stranou pozornosti, projekt privatizace připravovaly osobnosti spjaté se zlínskými studii: Elmar Klos, Miloň Terč aj.
- z Československého filmového ústavu vznikl 1. července 1992 NFA
- vznikají další instituce: z Čs. federace filmových klubů např. Asociace českých filmových klubů (3. března 1993), unie distributorů, unie videodistributorů, svaz kin atp.

změny okolo kin a návštěvnosti

- rozpadání okresních správ kin - kina přebírána obecními úřady, některá privatizována
- klesá návštěvnost, tržby stoupají, rozšiřování konkurence tv stanic, videotrhu

**Počet filmových diváků a cena vstupenky na filmové představení
v letech 1989 - 2008**

Tvorba

- období po převratu: nevýrazné, spíše slabé, profitově založené projekty (*Trhala fialky dynamitem, Slunce, seno*), minimum zajímavějších projektů
- hledání producentů (tato profese de facto neexistovala, minimum zkušeností) - postupné nabývání kompetencí: Bontonfilm, Spacefilms, Negativ (viz Asociace producentů pro audiovizí)
- klíčovým producentem se nakonec ukazuje Česká televize

scénářistické proměny

- změna pohledu na roli scénaristiky a dramaturgie (od klíčového elementu regulace k postmodernímu rozvolnění), chápáno jako klíčový problém
- preference volných struktur, asociativní sledy sekvencí, jimž chybí myšlenková a často i stylová konzistence
- obnovování smyslu pro pevnější řád na konci dekády

režisérská generační výměna

- snahy starších režisérů - Weiss, Vávra aj. z předválečné generace
 - 50. léta - Jasný, Kachyňa
 - generace nové vlny - Menzel, Chytilová, Jireš, Herz, Vihanová
 - debutanti normalizačního období - Jaroslav Soukup, Vít Olmer, Vladimír Drha
- nová generace, 90. léta - Jan Svěrák, Saša Gedeon, Vladimír Michálek, Jan Hřebejk, David Ondříček, Petr Zelenka

období 1994 až 1999

- vyčleněním z původ. Lucernafilmu vzniká Bontonfilm (20. 7. 1995), ředitelem Aleš Danielis - druhým subjektem vycházejícím z Lucernafilmu je Cinemart (zaměřením na umělecky náročnější evropské projekty a domácí trh)
- klíčovým distributorem českého filmu se začíná stávat Spacefilms
- vstup DVD na trh (prvním evropským filmem na DVD v běžné komerční síti *Kolja*, 1996)
- vznik vícesálových kin: otevření multikina Galaxie 4. 4. 1996

období 2000 až 2004

- vstupné podstatně vyšší v relativním přepočtu vůči platům
- mírně se zlepšovala technická vybavenost, rozšiřovala se nabídka pro kluby, více přehlídek
- vlastníci kin neochotni investovat do rekonstrukcí - malá kina snižují svou konkurenceschopnost, zanikají
- multiplexy - klíčová společnost Stercentury /dnes Palacecinemas (5 multiplexů - Olympie, Park Hostivař, Slovanský dům, Velký Špalíček, Nový Smíchov)
- odlišení tzv. všekin a alternativních kin (filmy běžně neuváděné v multiplexech, bez popcornu - např. Světozor)
- 2003 začíná fungovat tzv. Mediadesk (evropské rozvojové programy)
- mírné vylepšení návštěvnosti v souvislosti s multiplexy, počet premiér stále mezi 15 až 20 filmy ročně

období po roce 2005

- otázky digitalizace, šíření a krádeže filmů, jejich sdílení, nelegální užívání děl
- rok 2006 - snahy o změnu zákona o audiovizí s ohledem na evropský standard státní podpory domácí tvorby: návrh převést financování na podnikatelskou obec, systém odvodů (neprošlo)
- digitalizace v kinech i v rámci distribuce - dokumenty na DVD v kinech (prvně 2004 *Tatínek, Ženy pro měny*)
- narůstání počtu distributorů (Bonton, Falcon, Bioscop, SPI)
- videodistribuce - trh opouštějí Universal a WB (Bonton zastupuje FOX, Sony, Universal | Magic Box zastupuje WB, Paramount)
- 4 společnosti multiplexů: Palacecinemas, Cinestar, Cinemacity, Village Cinemas
- vzájemná konkurence multiplexů: mírný pokles vstupného, klesá ale i návštěvnost